

Komentarji

Izvojni boji za svobodo. — "Izvojni narodi" v Evropi

Irska je katoliška dežela, ki v katoliški enciklopediji imenuje tudi "otok svetnikov in mučenikov". Prej, dokler so bili Irci direktno pod angleško vladno roko, so bili v vednem boju za svojo svobodo. Danes, ko imajo svojo ustavo in vlado in je njihova odvisnost od Anglije skoro nič, so še vedno v boju za svojo svobodo.

Prva leta irske svobode je vodil boj za svobodo De Valera s svojimi republikanci. Končno je De Valera zmagal in prevzel vlado, zdaj pa vodi boj proti njegovemu prejšnjemu predsedniku Cosgrave, ki se pritožuje, da De Valera zatrl vsako svobodo. Cosgrave je organiziral fašistično armado v modrih srčkah z namenom, da izvojuje svobodo za Irce, ampak De Valerova vlada je lopnila Cosgraveve fašiste po grbi in zdaj je strahna jeza. Tako se kavsajo katoliški voditelji Irske med seboj za svobodo, bedno ljudstvo — ki ne vidi nobene razlike, kaj vladajo angleški ali domači tirani — pa strada kruha.

Vse kaže, da bo Irska še dolgo, dolgo "otok mučenikov".

Na celini Evrope se nadaljuje nacionalni kavs za največja škoda.

Mussolini je pred nekaj dnevi ponovno pozval Italijanke, naj dobro navijejo svoja telesa in narode dosti otrok, da bo Italija čim prej velika in močna. Kajti zgodovinska naloga Italije je, da obnovi rimski imperij in stoji na čelo Evrope. To se pa ne more zgoditi, dokler ne Italija štela vsaj 20 milijonov več prebivalcev. Edino veliko narodi so "izvoljeni narodi".

Mussolini tudi rešuje ekonomsko vprašanje Avstrije in Ogrske. Ključ zdej enega in zdaj drugega premierja teh držav je v Rim in kuje načrte. Avstriji ni dal svobodno luko v Trstu, toda hudič — vmes je Jugoslavija. Sploh bo Mussolini dobro rešil ekonomsko vprašanje v Evropi, ampak ne za državice srednje Evrope.

Mussolinijeva politična in socialna vera je, da mali narodi ne štejejo nič; samo v napotje in boljše bi bilo, da jih ni.

Na drugi strani je pa Hitler, ki je enake vere, toda s to razliko, da je Bog izvolil Nemčijo, naj raztegne svoje meje in zavladava Evropi. Oba, Benito in Adolf, hočeta revizijo mirovnih pogojev, toda vsak bi rad reviziral po svoje. Kdo je torej "izvoljen", da pobaše Avstrijo?

Francija še ni oficielno fašistična, vendar ima tudi ona svoje fašiste, ki spet drugače mislijo ko Adolf in Mussolini. Francoski fašisti bodo rekli, da je Bog "izvolil" Francijo, naj zavladava Evropo.

Angleški fašisti so še skromni in pristasi demokracije jih imajo za seme, ampak če ne bo preoblikovana angleška demokracija zajamčila dovolj dobičkov kapitalistom, bo tudi kmalu konec šale in Angleži bodo vsledki najbrž progaste srajce.

Tako se kavsja šovinistična in imperialistična blaznost v črnih, sivih in zelenih srajcah v Evropi.

Lepa slika!

Atene, 28. avg. — Samuel Ince, ubožni čikaški magnat, je bil jetnik v kliniki, najel je pa doktorjate, ki bodo vodili zanj obojbo, da ga grška vlada ne pošlje ameriškim oblastem, ki ga radi dobile nazaj v Chicago, da se zagovarja zaradi svojih finančnih sieparij. Policija je včeraj zaplenila njegovo privatno listino.

MAGNATJE SE UPIRAJO ZAHTEVAN RUDARJEV

Pogajanja med reprezentanti UMWA in operatorji se nadaljuje. Rudarske stavke vzemirile Rooseveltovo administracijo

Washington, D. C. — (FP) — Izjava Johna L. Lewisa, predsednika UMWA, ki jo je podal na konferenci z reprezentanti industrije mehkega premoga, da se njegova organizacija ne bo spuščala v pogajanja glede delovnih razmer in mezde v različnih distrikih, temveč zahtevala podpis splošnega dogovora, ki mora veljati za vso deželo, je naletela na opozicijo pri operatorjih. Doslej sicer še ni nikakega znaka, da bi magnatje premoga, ki so leta vodili boj proti uniji s strojnici, puškami in bombami, sprejeli Lewisove pogoje, a lahko se zgodi, da jih bo v to prisilila federalna vlada.

Jasno je, da je Rooseveltova administracija vzemirjena valed štrajkov, ki so izbruhnili v nekaterih rudarskih distrikih zaradi odalovitve rudarjev, ki so vstopili v unijo, ali pa so zahtevali svojega tehničarja. Lewis kot predsednik UMWA sicer lahko nasprotuje štrajkom, toda preprečiti jih ne more v tem času, ki je dobila unijaska kampanja močan zamah po vsej deželi. Prav lahko pride do generalne stavke, ako bodo zagovorniki odprte delavnice vztrajali na svojem stališču in odklanjali priznanje unije.

Roosevelt je namignil, da bo vlada podvzela korake, da se vzpostavi mir na premogovnem polju. Baroni premoga in wallstreetaki bankirji sicer začasno lahko blokirajo uveljavljenje vladnega uposlevalnega načrta, ako finančni magnatje odrečejo kredit kompanijam, ki so pripravljene na sprejetje Rooseveltovega dogovora, toda kongres je dal predsedniku moč, da lahko zniža vrednost dolarja. Potom inflacija je dolarja predsednik lahko prisilil na kapitulacijo tudi Morganovo kompanijo in druge finančne magnate.

UMWA ima močno oporo pri vseh drugih unijah, ki so del Ameriške delavske federacije. Vse to kaže, da bodo pogajanja med operatorji in zastopniki rudarjev trajala še več dni, kajti trdnjava openšparstva se bo odločno upirala pogojem, ki so jih predložili voditelji rudarske unije.

Hitler svari Ligo, da mora vrniti dolino Saar

Francija ne sme ovirati plebiscita, ki ga določa versalska pogodba

Berlin, 28. avg. — Adolf Hitler je včeraj priletel v aeroplano iz Vzhodne Prusije na francosko-nemško mejo v Niederwald ob dolini Saar, kjer se je vršila fašistična demonstracija proti nadaljnji okupaciji Saara. Saarska dolina je pod upravo Lige narodov in prihodnje leto se vrši plebiscit, ki odloči, če se dolina za stalno priključi Franciji ali se vrne Nemčiji. Tako določa versalska pogodba. Dolina Saar je bogata na premogu.

Hitler je dejal, da Nemčija ne bo nikdar dovolila, da Francija za stalno okupira dolina Saar. To si naj Francija dobro zapomni. Hitler je prepričan, da bo saarsko prebivalstvo glasovalo za Nemčijo, zato pa Francija ne sme na noben način ovirati plebiscita.

Nekaj ur prej je Hitler vodil proslavo Hindenburgove zmage nad Rusi pri Tannenbergu v Vzhodni Prusiji.

Pariz, 28. avg. — Francoski premier Daladier je včeraj izjavil, da bo Francija čuvala neodvisnost Avstrije pred naciji v Nemčiji ali katerokoli drugo nevarnostjo.

Oblačilni delavci vztrajajo

Podjetniki nočejo podpisati splošnega pravilnika. — Openšparji v protiujnijski kampanji

Chicago, — (FP) — Naznačilnejša aktivnost na militančni podlagi med čikaškimi delavci je v tem momentu stavka oblačilnih delavcev, ki je v teku že od 21. avgusta. Naperjena je proti neznosnim razmeram in nizkim mezdam. Ker podjetniki ne uposljujejo stavkokazov in so skoro vsi delavci v stavki, ni prišlo do večjih nemirov. Policija ne ovira mirnega piketiranja ko običajno. Na stavki je krog osem tisoč delavcev. Organizator Shane od International Ladies Garment Workers unije je naznanil, da bodo stavkarji privedili pohod v downtownu, kateremu bo sledil masni shod.

Zahteve stavkarjev vključujejo minimalno mezdo \$16 na teden za neizurjene delavce in maksimalni delovni teden 35 ur. Za to industrijo ni bil uveljavljen še noben pravilnik, delodajalci pa so namignili, da ne bodo podpisali Rooseveltovega dogovora.

Nedavno se je tukaj vršilo zborovanje National American Plan Open Shop konference, na katero so zagovorniki odprte delavnice poslali svoje reprezentante. Zborovanju je predsedoval A. C. Rees, velik nasprotnik organiziranega delavstva, iz Salt Lake Cityja.

Sponzorji konference so sicer v formalni izjavi zapikali, da nameravajo sabotirati sedem sekcijo industrijskega zakona, ki daje delavcem pravico organiziranja, vendar so pokazali, da bodo organizirali veliko kampanjo proti unijam in da ne bodo trpeli agitatorjev v svojih tovarnah. Skoro vse temeljne industrije so bile reprezentirane na tem zborovanju.

Mussolini podkari fašistično propagando v Ameriki

Vodja italijanskih fašistov v Ameriki konferira z diktatorjem v Rimu

Rim, 28. avg. — John Di Silvestro, italijanski advokat v Philadelphiji in predsednik italijanske fašistične organizacije "Sinovi Italije" v Združenih državah, je dospel v Rim in zdaj konferira z Mussolinijem o pojačanju in razširjenju fašistične propagande v Ameriki. Kakor poročajo, je dobil Di Silvestro nova navodila, kako je treba pridobiti vse ameriške Italijane v organizacijo "Sinovi Italije". Ta organizacija danes šteje okrog pol milijona članov, ki večinoma bivajo v Philadelphiji, New Yorku in Chicagu.

HOČEJO ZDRAMITIVLADNE UPOSLEVALNICE

Prva seja svetovalnega odbora, v katerem so zastopane vse skupine — delavci, podjetniki in javnost

Washington, — Temelj za organiziranje novega sistema vladnih uposlevalnic je bil položen na prvi seji svetovalnega odbora, na kateri je bilo zastopanih 58 zastopnikov delavstva, podjetnikov in javnosti — vlade.

Načelnik odbora je predsednik čikaške univerze Robert M. Hutchins, za podpredsednike pa so bili izvoljeni Green, predsednik ADF, Henry I. Harri-man, predsednik Ameriške trgovske zbornice, in senator Wagner, avtor resolucije za kreiranje vladnih uposlevalnic.

Po seji je delavska tajnica Frances Perkins izjavila, da bodo vladne uposlevalnice tako organizirane, da bodo uspešno konkurirale s privatnimi in jih pognale iz biznisa. Delavcu, ki bo iskal delo, se ne bo treba pomilno plaziti s klobukom v roki, ker namen posredovalnic bo, da ohranijo v njem samorespekt.

Tudi je izrazila upanje, da se bodo podjetniki obračali na te posredovalnice v velikem številu, ker bodo gledale, da jim dajo dobro in zanesljivo postrežbo. V svrhu vsatvarjenja zaupanja v ta sistem takoj od začetka je bil svetovalni odbor sestavljen tako, da so v njem zastopane vse glavne skupine.

Miss Perkins je tudi poudarila, da bo gledala, da te posredovalnice ne pridejo v roke lačnim političarjem, kot je to slučaj z veliko večino obstoječih posredovalnic posameznih držav, ki jih vodijo in imajo vse službe politični nastavljenici. Pri nastavljanju osebja bo Perkinsova gledala na sposobnost in ne na politično pripadnost, kar je tudi zaključek svetovalnega odbora.

Ta odbor se bo bavil tudi z vprašanjem brezposelnostnega števila delavcev. Njegova moč sega le v izdelanje priporočil.

Med delavskimi zastopniki je več prominentnih unijaskih voditeljev, med njimi poleg Greena Sidney Hillman od Amalgamated Clothing Workers in George M. Harrison, predsednik unije železniških klerkov. Med zastopniki podjetnikov je Miss Josephine Roche od Rocky Mountain Fuel kompanije in par drugih bolj progresivnih podjetnikov.

Zastopnike javnosti pa je delavska tajnica izbrala iz raznih skupin — konservativnih, malo-

Kdo je zmagal v avtomobilski industriji?

Še eden hrvaški politični voditelj ustreljen

Mirko Neudorfer, bivši minister poljedelstva, ubit na svojem domu

Zagreb, 27. avg. — Mirko Neudorfer, bivši minister poljedelstva, je bil te dni ustreljen na svojem domu v Zlataru v prisotnosti svoje žene. Obiskala sta ga dva neznana mladeniča in eden teh mu je dal pismo. Ko je čital pismo, sta fanta izstrelila vanj tri krogle, istrkala mu pismo in pobegnila neznanu kam.

Neudorfer je bil ožji prijatelj pokojnega Stefana Radića, voditelja hrvaške kmetске stranke, ki je bil smrtno ranjen v parlamentu v Belgradu leta 1928. Kasneje je Neudorfer stopil med vladne pristaje in prevzel ministarsko službo.

Kompanija, ki se ponaša s plavim orlom, odpušča delavce

Denver, Colo. — Gates Rubber Co. je te dni odpuštila 250 delavcev, čeprav je podpisala Rooseveltov uposlilni dogovor in dobila znak plavega orla. Ta openšparaska firma je uposlila veliko število delavcev predno je podpisala dogovor, povečala produkcijo in tako napolnila skladišča s produkti, potem ko je od poštarja dobila znak Nire, pa je pokazala svoj patriotizem z odslovitvami delavcev.

35 žrtev spalnice v St. Louisu

St. Louis, Mo. — Epidemija spalnice se še vedno širi. Do nedelje je umrlo 35 oseb in število bolnikov je naraslo na 268. Zdravstvene oblasti neumorno iščejo vzrok te bolezni. V Afriki, kjer je spalnica doma, jo povzroča neka muha "cece". Na vsak način jo mora raznašati neki mrčes.

Delavski nemiri na Kubi

Havana, Kuba, 28. avg. — V včerajšnji bitki med konservativnimi in komunističnimi delavci v Havani so bile tri osebe ubite in več ranjenih. Večje število izgrednikov je bilo aretiranih.

Spor v britski delavski stranki

London. — John Paton, glavni tajnik britske delavske stranke, je resigniral, ker se ne strinja s taktiko, ki jo je odobrila stranka na svoji zadnji konvenciji.

meščanskih in "novih dealerjev." Med slednjimi je tudi več profesorjev.

Vse kaže, da so magnatje avtov potegnili Greena, Johnsona in Roosevelta. Baroni mehkega premoga zdaj zahtevajo enak pravilnik. Minimalna mezda za avtne delavce tudi prenizka. Ford ostal zunaj!

Washington, D. C., 28. avg. — Organizirano delavstvo Amerike se vprašuje, kdo je zmagal po treh tednih mučnega natezanja pravilnika avtne industrije. Ali so zmagali organizirani delavci ali lastniki avtne industrije?

Green in ostali voditelji Ameriške delavske federacije, ki organizirajo avtne delavce, so mnenja, da avtni baroni niso dobili svoje interpretacije delavske točke v zakonu Nire, namreč interpretacije, ki bi jim odprto jamčila stari sistem "open shop" kakor so zahtevali; avtni pravilnik dopušča avtnim delavcem "svobodo", da se lahko organizirajo, kar lahko delavci smatrajo za svojo zmago.

Lastniki avtne industrije so pa drugega mnenja. Alvan Macaulay, predsednik Narodne avtne trgovske zbornice, je izjavil, da so tovarnarji avtov dobili baš to kar so zahtevali, da bodo še nadalje "najemali, promovirali ali demovirali delavce po njihovih individualnih sposobnostih ne glede na to, če so ali niso člani katerekoli delavske organizacije" — kakor se glasi sprejeta točka v pravilniku. To pomeni, da avtni baroni niso in ne bodo priznali nobene unije in bodo nadaljevali stari sistem "open shop", čeprav ni to povedano v kodeksu.

Administrator Johnson pravi, da avtni pravilnik spoštuje Niro in njeno določbo, da imajo delavci pravico kolektivnega pogajanja; besed "open shop" in "closed shop" ni v avtnem pravilniku. Nikjer ni tudi rečeno, da avtni pravilnik nekak vzorec za druge industrije.

Tega mnenja je vsekakor tudi Roosevelt, ki je pravilnik podpisal. Pravilnik stopi v veljavo 5. septembra in velja do 1. januarja 1934.

Pravilnik določa sledečo minimalno mezdo za avtne delavce: 43c na uro v mestih nad pol milijona prebivalcev, 42 in pol centa v mestih 250,000 do 500,000 prebivalcev in 40c v ostalih mestih izpod 250,000 prebivalcev. Delovni čas je 35 ur v tednu. — To je veliko manj kakor so zahtevali delavski voditelji.

Fordova družba ni zastopana v tem pravilniku! Ford je ostal sam zase — čeprav je administrator Johnson povedal zadnji teden, da "izjem ne bo, pa naj bo delodajalec velik ali majhen" ...

Baroni mehkega premoga zdaj zahtevajo enako klavzulo za svoj pravilnik, da jim ne bo treba priznati rudarske unije. Druge industrije bodo tudi sledile! Led je prebit. Neunijaski premogovni operatorji iz vseh krajev dežele so se sicer toliko podali, da so zadnje dni privolili v skupno konferiranje z voditelji rudarske unije United Mine Workers, česar še ni bilo — ampak zdaj jim je zrasel greben.

Lindbergh na Danskem

Kopenhagen, 28. avg. — Chas. A. Lindbergh in njegova žena sta včeraj priletela z grenlandskih otokov na Dansko. Letalec se je ognil veliki množici, ki ga je pričakovala v pristanišču, kjer je pristal s svojim pomorskim letalom.

Herriot obiskal Rusijo

Kijev, USSR, 28. avg. — Edoard Herriot, bivši francoski premier in vodja stranke radikalnih socialcev, ki se je včeraj izkrcal v Odesi, je danes dospel v Kijev. Herriot si je med potjo ogledal razne kolektivne farme. Sovjeti so ga sprejeli zelo prijateljsko.

Na Japonskem je vse militarizirano. Na sliki je skupina deklet in dekliških skavtov, ki se vadijo v obrambi proti pliniskim napadom.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Narobina: za Združeno državo (sven Chicago) in Kanado \$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.50 za štiri leta; za Chicago in Cleveo \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; za inozemstvo \$2.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, (Chicago and Cleveo) \$1.50 per year, foreign countries \$2.00 per year.

Čena oglasa po danovcu.—Robopit se ne vrnejo.
Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:
PROSVETA
1627-69 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Domač drobiž

Nesreča z avtom

Chicago. — Albert Mravlja, star 22 let in rojen v Ameriki, se je ubil zadnje dni na cesti v Willow Springsu, ko se je avto, v katerem se je vozil, prevrnil in tresčil v telegrafski drog. Dva češka fanta približno enake starosti, ki sta bila z njim v avtu, sta se le pobila. Vozitelj avta, Jož Kovalčik, je bil aretiran. Mati ponesrečenega Mravlje, čigar naslov je bil 4444 So. Homan ave., je članica Slavije št. 1 SN-PJ.

Ustrelil ženo in sebe

Waukegan, Ill. — Anton Valentinčič, star 40 let, je zadnjo nedeljo ustrelil svojo ženo Lojzo in potem še sebe. Žena je odšla od njega pred več meseci in Valentinčič jo je v nedeljo obiskal z namenom, da se pomiri z njo in jo vzame k sebi nazaj. Namesto pomirjenja je pa izbruhnil med njima oster prepir in mož je potegnil revolver in ustrelil ženo v srce. Nato je pobegnil v Roosevelt park in pognal sebi kroglo v glavo. Zapuščata 20-letnega sina in 18-letno hčer, ki sta bila na čikaški razstavi ob času tragedije.

Nov grob v Minnesoti

Kitzville, Minn. — Pred nekaj dnevi je tu umrla Mary Musič, stara 42 let. Prej je bivala osem let v Hibbingu. Zapuščata moža, štiri sinove in tri hčere.

Smrt matere v starem kraju
Chisholm, Minn.—Louis Marn je prejel vest, da je v Danah pri Ribnici umrla njegova mati v starosti 77 let. — V Zamostecu pri Sodražici je pa umrl Ignac Mohar, star okrog 60 let, bivši Chisholmčan.

Nov grob v Clevelandu

Cleveland. — Tu je umrl Martin Kern, star 62 let in doma iz Celine pri Krškem. V Ameriki je bil 25 let in zapuščata žena, ki je pa še več let v bolnišnici.

Časopisje ne verjame v uspeh vladnega programa

Chicago. — Razlika med programom sovjetske vlade, da se poveča produkcija poljedelskih pridelkov in drugega materiala in med programom ameriškega poljedelskega departmanta, da se zniža produkcija, vzbujata pozornost tukajšnjih kapitalističnih dnevnikov. Neki list je zapisal, da sovjeti urgirajo kmete na delo, dočim ameriška vlada daje subvencije farmerjem, da uničujejo bombaž in druge pridelke.

Zamorci protestirajo proti diskriminaciji

New York. — Narodna asociacija za napredek zamorskega ljudstva je poslala protest federalnemu administratorju Johnsonu in predsedniku Rooseveltu proti zapostavljanju zamorskih delavcev v tekstilnih tovarnah na jugu. V protestu je rečeno, da tovarnarji ne plačujejo zamorskim delavcem minimalne mezde, ki jo določa pravilnik za to industrijo, ki so ga delodajalci podpisali. V nekaterih slučajih so tovarnarji odslovili zamorske delavce, na njih mesta pa so prišli belopolci. Asociacija zahteva, da Johnson imenuje nekaj reprezentantov zamorskega plemena v delavske svetovne odbore Nire, da se tako napravi konec diskriminacijam.

Sneg v Coloradu

Denver, Colo. — V nedeljo je padlo štiri palce snega v gorah v okolici Estes Parka.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

S konvencije SZZ

Pueblo, Colo. — (Peta seja 23. avgusta.) Konvencni predsednik odpre sejo ob 8. dopoldne. Gl. odborniki in delegatje vsi navzoči. Zapisnik sprejet z malimi popravki.

Vrhovni zdravnik dr. Shnedec da pojasnila na več pritožb, ki so prišle pred konvencijo. Zdravnik konstatira, da to treba posvetiti malo več pozornosti novim kandidatom, ki hočejo pristopiti v Zvezo v bodoče.

Neki delegat predlaga, da se črtajo imena iz zapisnika večerašnje seje iz razloga, da bodo društva kritizirala one delegate, ki so glasovali za visoke dnevnice. Na prejšnji seji so namreč glasovali z listki. Vsak je moral zapisati ime in vsoto, koliko zaslužil za svoje delo.

Konvencni predsednik pojasni, da imena morajo biti v zapisniku, vsak delegat bi pa moral vedeti, za kaj glasuje. Zakaj bi se skrivali pred članstvom, ako je za visoke dnevnice?

Imena ostanejo v zapisniku. Sprejeto, da se da Matt Kochevar za zapuščeno za delo in trud, ker je sestavil provizorična pravila, kakor tudi za vsa druga dela, katera je storil kot advokat skozi vsa štiri leta za zvezo. Zbornica vstane v znak priznanja.

Nadaljuje se poročilo konvencnega porotnega odbora. Poročilo z malimi popravki sprejeto. Več delegatov se pritoži, da se njih imena ne svetijo v zapisniku. Predsednik jim pojasni, da zapisnikarju ni mogoče ujeti vseh imen, nakar se delegati zadovoljijo.

15 minut odmora.

Po odmoru se preide na pravila. Čitajo se v angleščini in se obenem tolmačijo v slovenščini.

Sprejeta je nova točka, ko pridejo nova pravila v veljavo, da bo merodajen angleški jezik, ne več slovenski. Na več vprašanj, zakaj ta sprememba, jim Matt Kochevar pojasni vzroke. Točka sprejeta. Po novih pravilih bo vrhovni zdravnik član gl. odbora in se bo moral udeležiti vseh glavnih sej, ki jih obdržuje zveza.

Konvencija spremeni tudi točko glede reprezentacije na konvenciji. Slede konfuzna mnenja in razni predlogi. Končno je sprejet predlog, da se voli za prihodnjo konvencijo na vsakih 40 članov po en delegat. Nadalje na vsakih 75 po enega delegata več. Predsednik zaključil sejo ob 12. uri.

Delegacija se danes popoldne odpelje v čarobno letovišče Rye, Colo., katero je oddaljeno 40 milj od Puebla. Tam se nahaja krashni Dom s precej veliko dvorano, last tukajšnjega pevskega kluba "Prešeren".

V počast delegatom bo prireditel banket, obenem se bo delegacija tudi slikala v prosti naravi.

Na 22. avg. sta bili uprizorjeni dve igri, ena slovenska in ena angleška. Prireditel ni bila obiskana kot se je pričakovalo.

Dne 24. avg. — Preds. odpre 7. redno sejo ob 8. dopoldne. Predloženo je pismo od "Enakopravnosti" iz Clevelanda. V pismu navaja čestitke 9. redni konvenciji SZZ, obenem se priporoča za uradno glasilo. Urednik navaja, da je list strogo nepristranski naj si bo v verskem ali političnem oziru.

Vname se precej diskuzije. Delegat Tomasič pojasnjuje, da ne bi bilo več kot prav, da je načelna izjava SZZ knjigarnarja avobodomiselnih podlagi. Glasilo A. S. je ravno nasprotno.

V debato posebej tudi konvencni preds. Kochevar in navaja več slučajev skozi zadnja 4 leta, da bi A. S. ne bil že precej časa nazaj glasilo Zveze, ako bi bilo po njegovi volji. Žal, da je prevladal nasprotni tabor in glasilo ostane A. S. z dodatkom, da le dokler bo pisal v korist Zveze, drugače ima gl. odbor polno moč, da ga zavrže, ako uvidi, da je potrebno.

Predložena je resolucija, da se odpošlje brzojavne čestitke prvemu gl. preds. Zveze John Pekecu v Denver, Colo.

Konvencija sprejme, da kdor hoče biti kandidat za delegata za prihodnjo konvencijo, se mora udeležiti 6 sej v konvencnem letu. Po novih pravilih gl. tajnik ne bo imel na prihodnji konven-

ciji plačanih dnevnic iz razloga, da je tajnik plačan mesečno in to zadostuje.

15 minut odmora.
Preide se na plače gl. odbornikov. Stavljeni so vsakovrstni predlogi, po dolgi debati se končno zedinijo, da gl. preds. dobi \$75 letno, gl. podpredsednik \$40 na leto, gl. tajnik \$150 na mesec in na vsakih 250 novih članov \$5.00 več; gl. blagajnik \$150 na leto, gl. preds. nadz. odbora \$50 letno, ostala dva nadzornika pa po \$15 na leto; gl. predsednik porotnega odbora \$25 na leto, ostali štirje porotniki po \$5.00 na leto. Vrhovni zdravnik dobi od vsake bolniške nakaznice 25c.

Konvencni predsednik se raztogoti, da zbornica noče dvigniti rok, kadar se glasuje. Delegat Radovih pripomni, da zakaj prirejšajo piknike in druge prireditve, da potem večina delegatov prinese debele glave na zborovanje in ne ve kaj dela.

Zveza bo plačala po novih pravilih \$150.00 za pogrebne stroške.

Vname se precej dolga debata zaradi pasivnosti. Ta točka sprejeta, je alična točka o pasivnosti SNPJ.

Sprejeto je tudi, ako član škoduje organizaciji, naj si bo v verakem ali političnem oziru, da takega člana se lahko izključi iz Zveze brez vsake odškodnine.

Demokratsko je od zbornice, ker je sprejela točko, ako član stavkokaži ali je kompanijski pobojnik v delavskih sporih, da ni opravičen do nobene odškodnine, pa naj si bo bolniška podpora ali operacijska in posmrtnine ni deležen v slučaju smrti.

Konvencija sprejme, da se odpravi dvadolarski bolniški sklad. V tem skladu ima Zveza samo 5 članov in izmed teh so trije na bolniški podpori.

Po novih pravilih bo imela Zveza endolarski bolniški sklad in 50c bolniški sklad.

Konvencija sprejme American Experience Table za zavarovanje, sprejme tudi 20-letno zavarovanje, ako član plačuje 20 let, da se mu izplača cela vsota zavarovalnine.

Sprejemalo se bo nove kandidate do 50. leta. Od 40. leta do 45. se bo član lahko zavaroval samo za \$500, od 45. leta do 50. pa za \$200.

Seja se zaključil ob 5. popoldne. Frank Boltezar, poročevalec.

Zadnji letošnji piknik

Pueblo, Colo. — Pevsko društvo "Prešeren" priredi v nedeljo, dne 3. sept., svoj zadnji piknik v tej sezoni. Vrši se v gnanem Prešernovem domu, Rye, Colo. Na programu bo petje, ples in prosta zabava. V imenu pevskega društva "Prešeren" prav-

uljudno vabim vse rojake, da ta naš zadnji piknik v tej sezoni zagotovo posetijo. Posebno se pripravljamo rojakom v Pueblu in okolici, kakor tudi našim sosedom v Walsenburgu in okolici in vabimo tudi vse iz drugih bližnjih naselbin.

Pridite še enkrat pred zimo v prosto naravo, predno bela odeja pokrije sinje coloradske vrhove! Za pevsko društvo "Prešeren",
John Germ.

Iz mojih zapiskov

Milwaukee, Wis. — Če ni dela in zaslužka, ni dohodkov, če pa ni dohodkov, pa so tudi najnižji davki previsoki. To enostavno resnico bi morali nekateri ljudje razumeti, pa ne bi podpisali tistih nesmiselnih pol za odpoklic Hoana.

Da ni dohodkov in zaslužka, niso krivi socialisti, temveč tiisti, ki niso socialistov poslušali in so glasovali, ne za svoje, ampak za kapitalistične interese.

Potom vladnih statistik je dokazano, da bi zadostoval v Ameriki s sedanjo moderno in dovršeno industrijo samo štiriurni delovnik za proizvodnjo vseh potrebščin. Pri takem kratkem delovnem času bi bilo še le mogoče zaposliti vse delavce in delavke ter odpraviti brezposelnost popolnoma.

Zaradi tega je "new deal" s svojimi 40 urnim tedenskim delom samo prevara in obenem tiranje razmer do skrajnosti — do poloma.

Ljudstvo, ki ne pozna resnice in tudi ne zna presojeti razmer, čaka silno razočaranje. Mogoče bo to ljudstvo po ponovnem razočaranju začelo pravilno misliti. Toda, tudi če se tega ne doseže v celoti, doseglo se bo nekaj — ljudstvo bo začel razmišljati in poslušati one, ki ga že sedaj učijo resnico.

Ako bi se delavstvo sedaj dobro organiziralo, bi lahko doseglo v prihodnjih petih letih, ako že ne poprej, državno starostno zavarovanje. To bi pomenilo veliko pomoč za garancijo stalnega dela za vse. Toda dokler bo ljudstvo pošiljalo v postavo dajaje zaštopnike kapitalističnih strank, tega ne more pričakovati.

Tone Podgoričan se je skopal na clevelandške rodoljube in jim povedal nekaj bridke resnice. Iz njegovih vrst se lahko čita zadovoljstvo, ki ga mora čutiti, ko jim je dal razumeti: "Saj sem vam pravil!"

Da, socialisti svarijo, govori jo in pišejo resnico, toda ljudstvo poslušala povečini še le potem, ko je že prepozno.

Tako se bo zgodilo tudi z Niro, toda malo jih še, ki to razumijo ali zapopadejo.

Tudi pri nas smo delali, kar so delali socialisti, oziroma dopisniki Prosvete v Clevelandu: pri-

povedovali so resnico in svarili, toda v zahvalo so metali na nje kamenje.

Le redko katero izvrstno literarno delo, ki jih je priobčevala Prosveta, je vzbujalo toliko zanimanja med ljudstvom kot ga vzbujata roman našega proletarskega pisatelja Seliskarja — "Nasodli brod". Mnogi že vprašujejo, če bo roman izšel tudi v Ameriki v obliki knjige. Dobro in podučne stvari nam prinašata naša časopisa — Prosveta in Proletarec, toda to Seliskarjevo delo prekaša v mnogih ozirih vse druge v lepoti in globočini.

Sodruge, sodruginje in somišljenike se opozarja na izlet članstva socialističnih klubov št. 37 in 180 JSZ, ki se bo vršil v nedeljo dne 3. septembra k Army jezneru.

Izletniki se zbirajo točno ob 8:30 popoldne pred S. S. Turn dvorano. Ker plačajo izletniki samo po 25 centov vstopnine za vsak avtomobil, je potrebno, da št vsak sofer preskrbi zadevne posebne vstopnice pri Fr. Zajcu v S. S. Turn dvorani ali pa pri sodrugih Fr. Puncerju in Poličniku.

Jestvine naj prinese vsakdo s seboj, za pijačo bo skrbel odbor. Westalški izletniki se zbirajo v istem času pred Kraljevo dvorano, kamor pridejo izletniki iz Milwaukeeja, da se odpeljemo vsi skupaj.

Čisti dobiček tega izleta je namenjen v korist Proletarca. Vse sodruge, sodruginje in somišljenike pa se poziva, da pridno agitirajo za ta izlet in tako pripomorejo k večjemu uspehu.

Frank Novak, 16.

Izprehodi po "Stoletju napredka"

Piše Ivan Melek

Za Palačo znanosti potrebujes najmanj tri dni, če si hočeš vse natanko ogledati. Dve, tri nadstropja oddelkov in hodnikov napolnjenih s stroji in instrumenti, miniaturnami v reliefu, tabelami itd.; večinoma se vse giblje in demonstrira. Vsa polja znanstva so zastopana. V prtiličju je medicina in lekarništvo, ki zavzema ogromen prostor. Tam vidiš "transparentnega moža" iz Nemčije v naravni velikosti, v katerem električna luč obseva vse vitalne organe. Videl sem tudi tabeto, ki se avtomatično premiče in kaže, da je v Združenih državah na vsak milijon prebivalcev 10,000 zdravnikov, dočim je v Jugoslaviji le 273 zdravnikov na milijon ljudi. Tu je izločen ves napredek zdravilstva v sto letih.

V gornjih nadstropjih so oddelki tehnike, geologije, kemije, fizike itd.; zastopane so predvsem praktične vede. V veliki dvorani tik dvora demonstrirajo evolucijo. Tam je tudi zbirka vseh doslej znanih 92 elementov. Dalje gondola, v kateri se je profesor Piccard dvignil v stratosfero z balonom v Švicarsko leto. V bližini te dvorane je mehanični-robot, ki vsako uro predava o vitaminih. Nešteto drugih stvari, ki jih ni mogoče omeniti, a so večinoma vse zanimive.

Na dvoru Palače znanosti je velik prostor za koncerte in predstave na prostem. Tam tudi vsak večer demonstrirajo užig električnih luči v tej palači z žarki zvezde Arcturus. Ti žarki potrebujejo 40 let, da pridejo na zemljo. Žarki, ki jih zdaj uporabljajo, so zapustili zvezdo za časa kolumbijske razstave leta 1893 in ujamejo jih na dveh ali treh zvezdarnah, spremene v električni impulz in pošljejo v Chicago.

Tik Palače znanosti je replika kitajskega tempa v Jeholu. Nič posebnega v tem budističnem svetišču razen dišav. Zraven sta kitajski in japonski paviljon. Kitajski je bolj skromen, toliko bolj se pa šopiri Japonska, ki se baha s napisom, da so razstavljene predmeti vredni milijon dolarjev. Ne verjamem. Japonci demonstrirajo največ svilne industrije. Majhnim Japonkam, ki so od sile uljudne in postrežljive, se moraš nasmehnuti.

Palače znanosti se drži most, ki vodi na otok. Trije mostovi spajajo otok s celino. Pred sto leti so tu še pljuškali jezeraki valovi, danes je pa vse zasipano in celina prodira bolj in bolj v jezero Michigan.

Z mosta vidiš dolgo podmornico v lagunu tik obrežja. Pod-

mornico je vlada posodila, da kažejo radovednežem, ki hočejo plačati 25 centov. Lagun je poln ladjic, motornih čolnov in gondol, ki jih veslajo z rokami. Vsa ta "apas" je treba plačati. Prva stavba na otoku, v katero prideš, je Palača socialne znanosti. Prost vstop. Velika je, toda vsa ta znanost, ki se tu nifestira na sto in več načinov, je orientirana tako kakor hoče privatne korporacije.

Južno od tam je Palača elektrike. Ogromna in fantastična struktura, ki ima v sebi vse, kar je v zvezi z elektrotehniko. General Electric, Westinghouse, Western Electric, Telegraph Telephone, American Radi Corporation etc. imajo tu svoje rane in produkte. Strojev, aparatov kar mgoli — in vse mija. Nešteti aparati za domo porabo, ki še niso v rabi, tam monstrijajo.

Dalje je na otoku "Začaran tok" za otroke, Palača vrtove, giptovski paviljon, Palača dramski paviljon in poleg restoracij v točfinc cela vrsta bogov za "suckerje".

Agriculture Building (agrar paviljon) je zanimiv; kako se razvija produkcija žoga "vsakdanjega kruha" — kadar sije prosperitet vsakdanjega mesa, mleka, in drugih farmakih pridelkov. Zanimiva je tudi Palača žav, ki jo je postavila federacija. Tu je parada držav ameriške Unije, a ne vseh; okrog držav tekmuje, vsaka v svoji oddelku, da pokažejo, česa se več pridelajo in izdelajo in so njihove posebnosti. Ne bi se dosti zmotil, če zapišem, se najbolj postavi California, njo pride Florida. Dopade se tudi Wisconsin s svojo deklicjo iz brezovine. Najdolgorejša je pa Ohio; druga je pa ko slike in napise.

Federalna vlada je zastopna s svojimi departmanti, ki se prirojo s statistikami. V zaknem departmantu so razstavljene nekaj, kar mora biti silno vlačno za one, katerim so v njih štirih letih zmzrnil vsi sočaki in milijoni: pod steklo na steni so bankovci vseh izd od enega dolarja do \$10,000. Kdor še ni videl bankovca \$10,000 — za več sto dolarjev — tudi jaz nisem prej videl — lahko vidi tamkaj in nič ne ne. Ampak kdor ima slabe mane, naj se čuva! V bližini oborožena straža...

Na ogled so tu stroji, na terih tiskajo bankovce, bo note in poštne znamke.

Palača držav vzame najmanj dan, če si hočeš vse ogledati. To je impozantna stavba, manjša kakor Palača znanosti.

Planetarij na severnem koncu otoka je tudi vključen v razstavo, da si stalno poslopije je bilo prej zgrajeno in ima vstop. Je to hram astronomije, edini zavod te vrste v Združenih državah.

Otok, na katerem vse to je umetno narejen. Nasipal ga v zadnjih dvajsetih letih, dar so gradili v downtownu nebotičnik in izkopali globoko mej, so odvekli zemljo in menje v jezero. Tako je nastal precejšen otok.

Vrtno se na celino in južno od Palače znanosti desni je dolga vrsta paviljonov, katerim so dali ime "General exhibit". Izdelki in demonstracije vseh mogočih ameriških strojev.

Tu me je zanimala Gutenbergova "preša", diamantni roba — za katerega pobirajo vstopnine — miniaturna plemena, francoska knjigarna in gata zbirka poštinih znamk. Bolj se ljudje gnetejo ob zbirke famoznih diamantov, so za omrežjem in pod oboroženimi stražarji.

Na nasprotni strani ceste Palača religij. Srednje vrstne stavbe. Notri so večinoma božne slike in tiskovine. Vseščanske vere so zastopane, katoliškem oddelku je zbirka likov, zahtevajo pa 15c vstopnine. Drugje kažejo starle, o katerem pravijo, da je bil kopan v Antiohu in ki je služil pri Kristusovi zadnji čerji. Ko smo vpratali dekletje, je pazila na keih, če res me, da je Kristus pil iz tega liha, je odkritočno odgovorila, da dokaza ni, je pa "malo" da dokaza je treba, to je vse!

Verjeti je treba, to je vse! (Dolge prihodnje)

Revolucija na Kubi: Mnoci valavab, ki je navallila v predsedniško palačo, ko je Machado pobegnil, je obesila tamkaj napis "Se odda v najem."

Tone Seliskar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

9

Vse, vse se je spremenilo v tem kratkem času. Vila je bila dozidana, gradili so že vrtno ograjo. Ko se zidovje še bolj osuši, se preselijo pod svojo lastno streho.

Ana se je z veliko vneto zarila v vse te nove skrbi. Saj pa tudi ni bilo Justina po več tednov domov in je vse ležalo na njenih ramah.

Način in gledanje na življenje sta se čez noč tudi zanjo spremenila. Vse skrbi za življenje so ji odpadle. Denarja je imela, kolikor ga je sama hotela. Justin je ni nikoli več vpraševal po računih, postajal je od dne do dne bolj lahkomiseln, nakazoval ji je vedno večje vsote. Prvi obrok je plačala zidarškemu mojstru točno ob dnevu pogodbe. Novo pohištvo, ki ga je potrebovala za vse številne sobe v novi hiši, je kupila na obroke. Prvi, drugi tretji obrok je točno plačevala.

Najela je vrtnarja, da ji je uredil vrt. Naročila je vrtno lopo. Se tako visokega zneska se ni ustrašila. Ko se je preselila v nove, svetle sobe, jih je pričela urejati. Kupila je nekaj novih slik z dragimi, pozlačenimi okvirji. Bile so barvne kopije, ki so jih ponujali potniki po hišah. Lepo Madono, ki joče pod križem. Potem veliko sliko angela varuha, ki vodi dečka in deklico čez ozko brv. Za svojo sobo je naročila posebej sliko "Zapuščena". Mlada, lepa ženska sedi ob razburkanem morju in gleda v daljo, kjer se vidijo jadra ribiške barke, ki plave na široko morje. Kupila je nekaj ur, preprog in zaves, sto raznih stvari, da je napolnila z njimi vse nove prostore v hiši.

Materi vse to ni bilo všeč.

— Ne znaš varčevati! Čemu nove zavese, ko so še stare dobre? Prav nič ne mislite na starost, ljudje božji — vse samo za sproti. Vsega tega je preveč. Mene bi ta hiša niti pol-toliko ne stala.

Mar je bilo Ani zdaj njenih besed.

Kadar je prišel Justin s potovanja domov, je prinašal najrazličnejše stvari, ki jih je kupoval po svetu.

— Te dve zlati uri sem dobil napol zastonj. Tole zapestnico mi je po nabavni ceni odstopil potnik z zlatnino, danes dobim na postajo dva soda imenitnega ljutomerčana.

Kupil je vse, kar je videl.

V hiši se je nabralo blaga, zlatnine, perila, oblek, vse omare so bile zadelane in natlačene od preobilja. V shrambi in v kleti je bila izbrana zaloga jedače in pijače. Vsega dobrega se je nakopičilo v tej srečni hiši.

Vse muke, ki so ostale Ani od tistih pošastnih dni njene osamelosti, so se potulile v množico opravkov. Čas ji je zdaj celo prehitro mineval. Vsak dan je hodila v skladišče, pogledala v pisarno, pregledovala naročila. Tudi sicer je v novi hiši vse polno opravkov, ki se množijo iz dneva v dan. V prvem nadstropju je dala preurediti eno sobico v kopalnico. Sivilja je ves teden v hiši, potem zopet mizar, da popravi balkon, in še vse polno majhnih, a vendar važnih poslov.

Tako je Ana ves denar, ki ga ji je nakazoval Justin, sproti porabljala za sto raznolikih stvari.

Pri selitvi je našla pisma pod marmornato ploščo umivalnika. Skrila jih je v nedrje in jih v novem stanovanju založila. Vsa obupana jih je iskala, premaknila vse omare in pretaknila vse predale, dokler jih le ni našla pod za-

morcem iz mavca, ki ga je po nesreči sama razbila, ko je hotela preriniti omaro.

Wydra ni, kakor bi se bil udri v zemljo. Zaman je takoj, ko je prestala vojna, skušala zvedeti za njegovo usodo, zakaj nihče ni več vedel zanj. Materi na Češko se sprva ni upala pisati, a naposled se je le ojunčila. Njen odgovor jo je presenetil. Pisala ji je, da se je vrnil iz italijanskega ujetništva ter kmalu po povratku odpotoval v Nemčijo, odtam pa v Rusijo, kjer poučuje na slikarski šoli v Moskvi.

Ko je prebral njeno pismo, se je hotela vsa njena notranost sesuti od prevelike, grenke razočaranosti. Zaverovana v čisto, najidealnejšo ljubezen, ki je po njenem čuvstvanju bila med njima, kakor tudi zaverovana v blek, ki je tako hitro ugasnil, je zapadla sredi največjega dela v malodušnost in zagrenjenost, tem bolj, ker je trdno upala v njegov povratek.

Tako pa ga ni več in četudi je živ, ga zanjo nič več ni. Morda se kedaj spomni Ane, morda celo kedaj nasmehne ob tem spominu — to pa je tudi najbrže vse, kar je v njem ostalo od te ljubezni.

— Niti senčice nesloge ni bilo med nama. Ves čas najinega prijateljstva je bil tako lep in prepoln tolikšne sreče, da ga niti najmanjša zla misel ni mogla skaliti. Zdaj ljubi drugo in je zame umrl.

Tiste dni je bila hudo nesrečna. Zaprla se je v svojo podstrešno sobo, kjer si je pripravila zatočišče za žalostne ure. Ta soba je bila samo njena. Vedno zaklenjena. Nedostopna. Tu je hranila vse njegove majhne skice, svoj nedovršeni portret, v to sobico je nanosila vse, karkoli jo je spominjalo lepših dni.

V skrinjici iz javorovine, v katero so bile vložene intarzijske podobe iz orehove korenine in svetega lesa, je hranila spomine najnežnejših let: medaljonček v obliki srca, ki ga je dobila pri krstu, posušene bele astre z mrtvaškega odra njene matere, sliko njenega doma, srebrn prstan z obeskom štiriperesne deteljice, ki ga ji je oče prinesel z Dunaja, svilene trakove od prvega obhajila, posušen asparaguso venček od birme in še mnogo raznih drugih drobnih spominov. V drugi skrinjici je imela pisma prijateljic, svojo spominsko knjigo in svitek las gozdarja, s katerim sta se skrivaj ljubila. Tu zgoraj so bile njene najljubše knjige. Justinova pisma je povezala v zavoj in jih ni nikoli več prebrala.

Tisti hip, ko je zanjo umrl Wydra, ko je bilo zaman vse pričakovanje, se ji je zadelo življenje prazno, četudi si ga je zdaj lahko na nešteto načinov izpolnjevala. Toda hrupne družbe ni marala. Justin jo je hotel uvesti v krog svojih bogatih znancev — njej pa ni bilo za nikogar. Preveč je bila samosvoja in preveč vase obrnjena, da bi jo zadovoljevale družbe ob vinu in plesu.

Poskušala se je zopet vrniti k Justinu.

Hotela ga je ljubiti, a ga ni mogla.

Vdajala se mu je, kadar si jo je požel. V nji pa ni bilo niti ikricke hrepenenja po njem niti poželenja.

Bala se ga je.

Ne njega samega. Njegovih besed, njegovih navad, njegovih želj in njegovih zahtev!

Spalnica se ji je zdela kakor živa neskladnost njenega življenja, v katero se bolj in bolj peha, ker ne more in ne more najti izhoda.

Je izhod — toda ni ga zanjo!

(Dalje prihodnjik.)

du. Brez črevesnih bakterij živali pač niso bile sposobne prebaviti zrnje.

Ti poskusi so učili dovolj nazorno, kako važne so bakterije za rastlinojedne živali. Narava sama skrbi za to, da preide v mlade živali zadosti bakterij, že jajčne lupine so močno inficirane z njimi, tako da jih imajo mlade živali kmalu dovolj v svojem telesu. V nekaterih primerih si pomaga narava z nenavadnimi običaji. Tako imajo mladi noji navado, da požirajo blato starih, ki je seveda prepoln rastlinskih mikroorganizmov.

Bakterije nas čuvajo — kučnih boleznih

Najčudovitejša lastnost črevesnih bakterij pa je ta, da nas ščitijo proti napadom tujih, nevarnih bakterij. Te stalne prebivalke človeškega telesa skrbno pazijo na to, da ne vdejejo v telo tuje vsiljivke in jih preženejo z njihovih mest. To se je dalo dokazati z zelo zanimivim poskusom: Poskusne živali, ki so jim dali bacilov legarja, so ostale popolnoma zdrave. Če so jim pa prej desinficirali črevesje, da ni ostalo v njem nič bakterij, so redno obobile za legarjem, kajti velik del svojih "zaščitnih sil" so ble izgubile.

Pred kratkim so napravili še prav važno odkritje, ki utegne imeti velike praktične posledice. Neka vrsta bakterij, ki pa ne spada med domače v našem telesu, vsebuje zanimivo modro barvilo, tako imenovani piocianin, ki je sposobno silno pospešiti stanično dihanje, t. j. zgorjenje redilnih snovi. Preiskali so učinek te substance na stanice raka, ki diha, kakor znano, zelo široko, in res je uspelo njih delovanje spraviti na normalno.

Vsa dejstva, ki so nam postala znana večino v zadnjem času, kažejo, da nismo samo glede prehrane, ampak tudi glede ostalih življenjskih pogojev odvisni brezpogojno od čudodelnih bakterij.

(Po razpravi dr. W. Sieverta.)

Starostne pokojnine

Letos je osem dodatnih držav Unije vzakoniло starostne pokojnine. Te države so Arizona, Arkansas, Indiana, Maine, Nebraska, North Dakota, Oregon in Washington. Z njimi vred imamo sedaj 25 držav, ki so uvedle sistem starostnih pokojnin. To je razveseljiv napredek, ako pomislimo, da pred 1. 1923 ni nobena država imela takega zakona in da 1. 1930 je le deset držav uvedlo kako obliko pokojnine za gmotno odvisne postarane ljudi. To pomenja stalen napredek socialne zakonodaje te vrste, ki smatra državno pomoč ljudem, ki po življenju težkega dela so brez sredstev, kot stvar socialne pravice in ne miloščine.

Zakoni glede starostnih pokojnin so posebne važnosti za tujerodce iz enostavnega razloga, ker je število postarnih tujerodcev razmeroma višje ko med tukaj rojenimi Amerikanci. Večina novodošlih priseljencev je bila vedno v odrasli dobi. Ravno njim in njihovim otrokom se ima dežela zahvaliti za oni mladostni čut, ki je dosedaj preveval ameriško življenje. Sedaj je pa priseljevanje dejanski končano in tujerodci čim dalje bolj prehajajo v starejšo skupino prebivalstva. Za primerno ilustracijo naj omenimo državo Californijo, kjer je bilo 6.4 odstotkov celokupnega prebivalstva 1. 1930 v starosti čez 65 let. Tujerodci v isti skupini pa so tvorili 13.3 odstotkov tujerodnega prebivalstva. V državi Wisconsin so starci čez 65 let tvorili 6.6 odstotkov vsega prebivalstva, ali v skupini tujerodcev so sami ti starci tvorili kar 23.9 odst. In tako je skoraj v vseh državah število starih tujerodcev razmeroma večje ko med tukaj rojenimi Amerikanci. Z malimi izjemami so tujerodci siromaki, ko prihajajo v to deželo. Zlasti poprej je bilo pretežno število njih v vrsti neizurjenih delavcev, kjer je pil čel zaslužek. Ta dejstva, tudi brez osira na gospodarsko krizo in nezaposlenost, pokazujejo, da tujerodci tvorijo znaten del

—Federated Pictures
Strojvodji, ki sta privedla famozni angleški vlačilni stroj "Scott" na čikaško razstavo.

onih, ki potrebujejo starostne pokojnine.

Mnogi so ugovarjali proti starostnim pokojninam, češ da za zagurana oskrba v starosti odvrata ljudi od prištednje za stare dni! Drugi so pravili, da običine že znajo, kako skrbeti za siromašne stare ljudi. Izkušnja in študije pa izpodbijajo te ugovore. Te študije so pokazale, da gmotna odvisnost v starih letih ni toliko posledica pomanjkanja varčnosti, marveč mnogih drugih okoliščin, ki so značilne za naš industrijalni sistem. Istočasno pa je napredek v javnem zdravstvu povečal povprečno dolgot življenja v Ameriki in zato imamo razmeroma več starih ljudi, ko smo jih imeli pred tridesetimi, dvajsetimi in celo desetimi leti. To velja za vsa dežela, velja pa zlasti glede tujerodcev. Razun ako prestane sedanje omejevanje priseljevanja, bomo našli tujerodce v čim dalje bolj starih skupinah ameriškega prebivalstva.

Kar se tiče občinske oskrbe, treba je pa poudarjati, da za stare metode oskrbovanja siromašnih starcev so bile pomislečne in nezadostne. Starostne pokojnine ne silijo starca, da postane varovanec kake ubožnice, marveč mu dajejo priliko, da si pridrži svoj ponos in da živi nadalje med svoji in prijatelji. Države, ki imajo starostne pokojnine, so: Arizona, Arkansas, California, Colorado, Delaware, Idaho, Indiana, Kentucky, Maine, Maryland, Massachusetts, Minnesota, Montana, Nebraska, New Hampshire, Nevada, New Jersey, New York, No. Dakota, Oregon, Utah, Washington, West Virginia, Wisconsin in Wyoming.

Pokojninski zakoni teh držav so različni, kar se tiče predpisane dobe bivanja v dotični državi, zneska pokojnine in starosti za pokojnino. V Arizoni se na pr. zahteva, da mora priseljec stanovati v državi vsaj 35 let. Dvajsetletno bivanje se zahteva v državah Massachusetts in North Dakota, deset let bivanja v državah Idaho, Kentucky, Nevada, New York, Oregon in West Virginia, pet let v

državah Arkansas in v petnajst let v drugih državah, ki imajo no pokojnino.

V večini držav je u. n. da je maksimalna en dolar na dan, dasti države sploh ne omejuje V državi Indiani pa na penzija znaša le \$1.50 sec.

Tudi starost za vpo različna. V 13 državah New Jersey, New York, consin, Colorado, sets in Minnesota, je ti vsaj 70 let star. V vah, vtevši Idaho, Nebraska, Oregon in ton, pa zadostuje 65 ati.

Kar se tiče zahtevkega državljanstva, žavi, namreč Arkansas ware, dovoljjeta star kojnino tudi inozemce živeli v državi vsaj po vseh drugih 23 držav ameriško državljanst hodno potrebno.

Opaziti je gibanje, rost za pokojnino zni na 65 let. Nekateri tu jajo, da je pravično tudi inozemce v star kojnine, ako so živeli v Združenih državah. se, da so oni tudi d valci. — Flis.

Ni življenja brez bakterij

Bakterije smatramo za najhujše sovražnike vsega živega — a to je povsem neutemeljen predsodek. So neštete vrste klic, ki so življenju koristne in naravnost neobhodno potrebne.

Viaje živali in tudi človek so se prilagodili s svojimi življenjskimi navadnimi sožitju z bakterijami. Z mnogimi mikroorganizmi, ki žive v našem telesu, smo v nekakani trajni "blagovni izmenjavi" in znanost trdi, da moremo le tako dolgo živeti, dokler so ti mikroorganizmi v nas.

Celo rastline "ne stoje na lastnih nogah", kajti po opazovanjih Pasteurjevega učenca Duceauxa se rastlinska semena v sterilizirani zemlji ne morejo razviti v življenja sposobne rastline. Čim porabi kal v semenu nabrane rezervne snovi, bi morala brez sodelovanja bakterij umreti, ker sama ni sposobna predelavati in sprejemati v zemlji vsebovane redilne snovi. Skoraj vsa naša gozdna drevesa kažejo v svojih koreninah sožitje z bakterijami, kar je dovolj krepko potrdilo dejstva, da viaje rastline ne morejo živeti brez najnižjih. Seveda imajo tudi bakterije svoj dobček od tega sodelovanja: iz redilnih snovi, ki si jih rastlina nabira s pomočjo solnčne svetlobe, iz ogljikove kisline in vode, krijejo namreč bakterije svojo potrebo po sladkorju.

S temi odkritji je Duceaux dokazal Pasteurjevo domnevo, da so najnižji organizmi neobhodno potreben člen v krogotoku življenja in da ni življenja brez njih.

"Rastlinjak" v človeškem telesu

Velike množine bakterij, ki jih vsebuje živalsko in tudi človeško telo, ne žive zajedalskega življenja v hranilni kaši, temveč imajo same zelo važno vlogo za prebavo hranil. Posebno važni sta dve vrsti bakterij, ki ju strokovnjak imenuje "bacterium coli" in "bacterium lactis aerogenes". Ti dve vrsti razčlenjata ogljikove hidrate in jih spreminjata tako, da jih more črevesje vsrkavati.

Ta sposobnost je seveda v veliko korist živalakim organizmom, ki sami ne morejo razčlenjevati rastlinskih ogljikovih hidratov in izkoristiti samo nri sebi neprebavno travno in listnato hrano. Brez teh bakterij rastlinojedci sploh ne morejo živeti. Cesar ne zmorejo najmočnejši prebavni sokli, zmorejo ti neznačni mikroorganizmi: razčlenjajo molekule celuloze in jih predelajo tako, da morejo črevesni sokli nadaljevati to delo.

V novejšem času se je izkazalo, da se delijo črevesne bakterije v dve veliki skupini s popolnoma različnim delovnim področjem. Prve, "bakterije vretja", cepijo kakor kolijevke bakterije ogljikove hidrate; druge, "bakterije gnitja", sodeluje-

jo pri izkoriščanju beljakovinske hrane. Seveda ne smejo ne prve ne druge živeti v telesu v prevelikih množinah, kajti preobilica bakterij bi povzročila močnejše preosnovi in prebavne bolezni. Bakterije vretja in gnitja se drže v ostalem medsebojno v ravnotežju. Prve skušajo spodriti druge in druge prve, s produkti svoje preosnove se medsebojno zastrupljajo in v normalnih okoliščinah se tedaj ne more zgoditi, da bi njih delovanje človeškemu telesu škodovalo.

Važno je vedeti, da je mogoče z različnimi vrstami hrane, z menjavo mesne in rastlinske hrane, pred vsem z dodajanjem kisline poljubno spreminjati in zmanjševati količino črevesnih bakterij. Zdrav človek proizvaja v svojem želodcu zadostno količino kisline za uničenje škodljivih bakterij, v potrebi pa je mogoče pomagati še od zunaj.

Živali umirajo brez bakterij

Vprašanje, da-li so bakterije brezpogojno življenako važne za viaje, toplokrvne živali, je skušal eksperimentalno rešiti že profesor Schottelius. Izvršil je svoje poskuse na piščancih, ki jih je redil s sterilizirano hrano. Že prej je bil previdno desinficiral jajca, iz katerih so se potem umetno izvalili. Skrbel je na vse načine, da niso prišli v dotiko z nobenimi bakterijami. Rezultat je bil ta, da so umrli najdlje po enem mesecu dobesedno pri polnem želodcu od gla-

WORLD'S
RAM
SOLDIER
STARTS
Friday Afternoon
Twice Daily to 5
55,000
SEATS

Campion jahati is v Združenih držav in K stopijo ob vsaki predst delujejo pri \$50,000 doh ceste vodijo na Sola

Naročite Mladinski l ljiš mesečnik za slove dino!

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabla za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, štake itd. v slovenskem, h slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA Č. S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČI V SVOJI TISKARNI

Vsa pojavnja daje vodstvo tiskarne Cena umernih, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na našov:

S. N. P. J. PRINTE

2657-59 So. Lawndale Avenue
Telefon Beckwith 694
Chicago, Ill.

Tam se dobe na željo tudi vse ustane pab